

פקודת הפיצויים (הגנה), 1940 ¹

פקודה הקובעת הוראות למתן פיצויים בשל פעולה שנקטו בה מטעם הממשלה אגב השימוש בסמכויות מסוימות של שעת-חירום, ולמטרות הקשורות לענין הנזכר לעיל.

1. השם הקצר ותחילת תוקף

(1) פקודה זו תיקרא פקודת הפיצויים (הגנה), 1940.

(2) פקודה זו יראו אותה כאילו קיבלה תוקף ביום העשרים וששה בחודש אוגוסט, אלף תשע מאות ושלושים ותשע.

2. פירוש

(תיקון 1946)

(1) בפקודה זו יהיו לביטויים דלקמן הפירושים שבצדם, זאת אומרת -

"כלי-טיס" פירושו כל מכונת-טיסה, דאון או ספינת-אוויר או כל בלון (בין קשור ובין חפשי);

"שעת-חירום" פירושה שעת החירום שהיתה עילה לחקיקת פקודה זו;

"סמכויות לשעת-חירום" פירושו כל סמכות שניתנה בתוקף -

(א) התקנות שהותקנו עפ"י חוק הסמכויות לשעת-חירום (הגנה), 1939, ועפ"י דבר המלך במועצה על

הסמכויות לשעת-חירום (הגנת המושבות), 1939,

(ב) סעיף 49 לפקודת בתי הדואר, או

(ג) פסק 4 של התוספת הראשונה לדבר המלך על הטיס במושבות (תחולת חוקים), 1937, כפי שתוקן עפ"י

כל חוק שהוחק לאחריו ².

"שימוש בסמכות" כולל גם כוונת-שימוש;

"בליה וקריעה הוגנות", ביחס לרכוש שהחזיקו בו מטעם הממשלה או שהופקע מטעם הממשלה, פירושו אותן

בליה וקריעה הוגנות שאפשר היה לצפות כי תחולנה ברכוש אלמלא באו והחזיקו בו בצורה האמורה לעיל, או

אלמלא הופקע כאמור לעיל, הכל לפי הענין;

"טובין" פירושו כל מטלטלין, פרט לכלי-שיט, לכלי-רכב ולכלי-טיס;

"קרקע" כמשמעותה בפקודת הקרקעות (הפקעה);

"בעלים" -

(א) ביחס לכל קרקע שכבר נעשו בה פעולות-סידור, פירושו הבעל הרשום של אותה קרקע, וביחס לכל קרקע

שלא נעשו בה פעולות-סידור, פירושו מי שמקבל את דמי החכירה והרווחים של הקרקע בנסיבות העושות

אותו לבעליה הידוע, בין שהוא מחזיק בה ובין שאינו מחזיק בה, בין שהוא בעליה הרשום ובין שאינו בעליה

הרשום, או

(ב) ביחס לכל רכוש פרט לקרקע, פירושו מי שהזכות בידו למכור את הרכוש ומניחים כי אין הרכוש כפוף

לשום משכנתה, שעבוד, עיקול, או לכל חובה כיוצא באלה;

והביטוי "נעשו פעולות-סידור" בהגדרה זו, כשמשתמשים בו בקשר לקרקע, פירושו כל קרקע הכלולה בלוח-זכויות

או בלוח-חלוקה שהודבק בהתאם להוראות פקודת הקרקעות (סידור זכות הקנין);

"נקבע" פירושו נקבע בתקנות שהתקין שר המשפטים;

"הפקעה" פירושה, ביחס לכל רכוש, החזק ברכוש או דרוש להעמיד את הרכוש לצרכי הרשות המפקיעה את הרכוש באנגריה;

"פעולות-מלחמה" פירושו פעולות-מלחמה מצד אויב או פעולות-מלחמה תוך מלחמה באויב או תוך הדיפת התקפה מדומה של אויב;

"פקודת 1946" פירושה פקודת הפיצויים (הגנה) (תיקון), 1946.

(2) לענין פקודה זו תהא עשייתה של כל עבודה, ביחס לקרקע, כוללת את הריסתו, סתירתו, ניתוץ או פסילתו של כל דבר שהושם באותה קרקע או עליה או מעליה, וכן קיומו של כל מפעל או דבר באותה קרקע או עליה או מעליה וסילוקו של כל דבר שהושם, שנהרס או שנתץ כאמור לעיל אגב השימוש בסמכויות לשעת-חירום.

הזכות לפיצויים ומידת הפיצויים

3. פיצויים בשל פעולה שנקטו בה אגב שימוש בסמכויות לשעת חירום

(תיקון 1946)

(1) אם, אגב השימוש בסמכויות לשעת-חירום בכל זמן לאחר 26 באוגוסט, 1939 -

(א) תפסו חזקה בכל קרקע מטעם הממשלה, או

(ב) הפקיעו או רכשו מטעם הממשלה, כל רכוש פרט לקרקע, או

(ג) נעשתה כל עבודה בקרקע מטעם הממשלה, שלא בתור אמצעי שנקטו בו כדי למנוע את התפשטות תוצאות הנזק שנגרם ע"י פעולות-מלחמה, הרי, בכפוף להוראות דלקמן של פקודה זו, תשלם ממשלת ישראל פיצויים שיוערכו בהתאם לאותן הוראות, בשל החזקת הקרקע או בשל הפקעת הרכוש או רכישתו או בשל עשיית העבודה, הכל לפי הענין.

(2) לענין סעיף זה, הרי דרישה להעמיד כל מקום בכלי-שיט או בכלי-טיס לצרכי כל רשות, יראו אותה כהפקעת-רכוש.

3א. זכות לתביעה חזרה

(תיקון 1946)

מקום שהמציאה הרשות המפקיעה או הרשות הרוכשת איזה רכוש שהופקע או שנרכש בנסיבות כאלה שיש בהן כדי להקנות זכות בפיצויים לפי הפקודה, לשימושו של איזה אדם זולת אותה רשות, ישלם אותו אדם, בהעדר כל הסכם עם הממשלה באותו ענין, לממשלה אותו סכום, בדרך פיצוי או בדרך השתתפות בהוצאות שבהן עמדה הממשלה ביחס להפקעתו או לרכישתו של אותו רכוש, אשר הנו צודק מתוך התחשבות בכל הנסיבות; בתנאי שמקום שאיזה רכוש הופקע או שנרכש כאמור לעיל הומצא לשימושם של שני בני-אדם או יותר, זולת הרשות המפקיעה או הרוכשת, בין בעת ובעונה אחת ובין בתקופות שונות, יחולק הסכום שאותו צריכים לשלם בני-אדם אלה לפי סעיף זה, ביניהם באופן כזה שיהיה צודק.

4. פיצויים בשל חזקה בקרקע

(1) הפיצויים שישולמו עפ"י פקודה זו בשל תפיסת חזקה בכל קרקע יהיו הסך הכולל של הסכומים הבאים, זאת אומרת, -

(א) סכום השווה לדמי החכירה שאפשר היה לקבל מחוכר המחזיק בקרקע, במשך התקופה שבה מוסיפים

להחזיק באותה קרקע אגב השימוש בסמכויות לשעת-חירום, עפ"י

חזרה-חכירה שנחתם לפני התחלת אותה תקופה:

בתנאי שבענין קרקע שמשלמים עליה מס-רכוש עירוני, יראו את דמי החכירה שהיה אפשר לקבל מחוכר כאמור לעיל כאינם עולים על סכום השווי השנתי של אותה קרקע כפי שהוערך בהתאם להוראות פקודת מס-הרכוש

(ב) סכום השווה לדמי התיקון של כל נזק שנגרם לקרקע במשך התקופה שבה מוסיפים להחזיק בקרקע כאמור לעיל (פרט לאותו שיעור התיקון שנעשה במשך אותה תקופה ע"י אדם הפועל מטעם הממשלה), ואין מביאים בחשבון זה שום קריעה ובליה הוגנות ושום נזק שנגרם עקב פעולות-מלחמה, וכן

(ג) כשהקרקע היא אדמה חקלאית, סכום השווה לסכום שאפשר היה לקבל באופן סביר מחוכר חדש, נוסף על דמי החכירה, בעד דברים שנעשו קודם לכן לשם עיבוד הקרקע ובעד זרעים, טיוב הקרקע, גידול תבואה ושאר דברים כיוצא בזה, עפ"י חוזה-חכירה שנחתם סמוך להחזקת הקרקע אגב שימוש בסמכויות לשעת-חירום, וכן

(ד) סכום השווה לסכום כל הוצאות שהוצאו באופן סביר, שלא מטעם הממשלה, כדי למלא אחר כל הוראות שניתנו מטעם הממשלה בקשר לתפיסת חזקת הקרקע:

בתנאי כי -

(i) כשיבואו לחשב, לצרכי פסקה (א) של סעיף-קטן זה, את דמי החכירה שהיה אפשר לקבל באופן סביר בעד הקרקע, וכשיבואו לחשב, לצרכי פסקה (ג) של סעיף-קטן זה, כל סכום שהיה אפשר לקבל באופן סביר מחוכר חדש נוסף על דמי החכירה, לא יביאו בחשבון כל השבחה במחירים שחלה כתוצאה משעת החירום, וכן

(ii) בעד נזק שנגרם לקרקע לא ישלמו, בתוקף פסקה (2) של סעיף-קטן זה סכום גדול משווה של הקרקע בזמן שבאו והחזיקו בה אגב השימוש בסמכויות לשעת-חירום, ואין מביאים בחשבון כל השבחה בשווה שחלה כתוצאה משעת החירום.

(2) כל פיצויים עפ"י פסקה (א) של הסעיף-הקטן הקודם, יראו אותם כאילו מגיע זמן פרעונם מיום ליום במשך התקופה שבה מחזיקים בקרקע אגב שימוש בסמכויות לשעת-חירום, ומחלקים אותם, איפוא, באופן יחסי לפי הזמן, וישולמו למי שהיה זכאי באותה שעה להחזיק בקרקע אלמלא באו והחזיקו בה אגב השימוש בסמכויות לשעת-חירום, ואולם סעיף-קטן זה אין כוחו יפה עד כדי לחייב שהתשלומים ייפרעו בהפסקות של פחות משלושה חדשים.

(3) כל פיצויים עפ"י פסקה (ב) לסעיף-קטן (1) של סעיף זה יגיע זמן פרעונם בסוף התקופה שבה החזיקו בקרקע אגב שימוש בסמכויות לשעת-חירום, וישולמו למי שהוא בעל הקרקע באותה שעה.

(4) כל פיצויים עפ"י פסקה (ג) של סעיף-קטן (1) של סעיף זה יגיע זמן פרעונם בזמן שבו החזיקו בקרקע אגב שימוש בסמכויות לשעת-חירום, וישולמו למי שהחזיק בקרקע סמוך לאותו הזמן.

(5) כל פיצויים עפ"י פסקה (ד) לסעיף-קטן (1) של סעיף זה, יגיע זמן פרעונם בזמן שהוצאו ההוצאות שבעדן משלמים את הפיצויים, וישולמו לאיש שעל ידו או מטעמו הוצאו ההוצאות.

5. פיצויים בעד עשיית עבודה בקרקע

(1) פיצויים עפ"י פקודה זו בעד עשיית עבודה בקרקע לא ישולמו אלא אם הופחת השווי השנתי של הקרקע מחמת עשיית העבודה.

(2) הפיצויים שיש לשלם עפ"י פקודה זו בעד עשיית כל עבודה בקרקע יהיו מלכתחילה סכום שיחושב על יסוד ההפחתה שחלה בשווי השנתי של הקרקע ושיש ליחסה לעשיית העבודה, וישולמו בשיעורים רבע-שנתיים בסוף כל רבע שנה, למי שהיה זכאי באותה שעה להחזיק בקרקע.

כל פיצויים עפ"י סעיף-קטן זה, יראו אותם כאילו מגיע זמן פרעונם מיום ליום ויקציבום, איפוא, באופן יחסי לפי הזמן.

(3) אם בכל עת שהיא, לאחר שחלה חובת תשלום פיצויים עפ"י הסך הקודם מחמת עשיית כל עבודה בקרקע, בא אדם הפועל מטעם הממשלה והוא -

(א) מחזיר את הקרקע, עד כמה שאפשר, למצב שהיתה נתונה בו אלמלא נעשתה בו העבודה, או

(ב) מסר לאדם הזכאי באותה שעה להחזיק בקרקע הודעה כחייבויות לפיצויים ע"י שישלם, לא לפני תאריך שייקבע באותה הודעה, תשלום חד-פעמי בהתאם להוראות דלקמן של סעיף זה,

הרי התקופה שיש לשלם בעדה פיצויים עפ"י הסעיף-הקטן הקודם מחמת עשיית העבודה תבוא לקצה יום לפני היום שבו הושלמה החזרת הקרקע למצבה הנ"ל או יום לפני היום שנקבע באותה הודעה, הכל לפי הענין.

(4) אם, בתוקף פעולתו של הסעיף-הקטן האחרון ביחס לכל עבודה שנעשתה בקרקע באה לקצה התקופה שיש לשלם בעדה פיצויים עפ"י סעיף-קטן (1) של סעיף זה מחמת עשיית העבודה, הרי אם מקץ התקופה האמורה נמצא ששוויה של כל זכות או טובת-הנאה שהיתה אז לאדם בקרקע הוא פחות מן השווי שיכול היה להיות לה אלמלא נעשתה בה העבודה, משלמים לו בתורת פיצויים עפ"י פקודה זו סכום השווה לסכום ההפחתה הנ"ל בשוויה של הזכות או טובת-ההנאה; הפיצויים הללו יראו אותם כאילו מגיע זמן פרעונם מקץ התקופה האמורה.

(5) בהקדם האפשרי לאחר החזרת קרקע למצבה הקודם או לאחר מסירת הודעה בהתאם לסעיף-קטן (3) של סעיף זה, הרי האדם שביצע את ההחזרה או שמסר את ההודעה ידאג לכך שדבר ההחזרה או שתוכן ההודעה, הכל לפי הענין, יפורסמו בצורה שתהא, לדעתו, הצורה המתאימה ביותר להודעת הדבר לאנשים הנוגעים בדבר.

(6) כשיבואו להחליט לצרכי סעיף זה אם השווי השנתי של כל קרקע פחת מחמת עשיית העבודה בה וכשיבואו להעריך פיצויים עפ"י סעיף זה, בעד עשיית עבודה בקרקע, מניחים שאי-אפשר להחזיר את הקרקע למצב שהיתה נתונה בו אלמלא נעשתה העבודה.

(7) לצרכי סעיף זה לא יביאו בחשבון כל ירידה או פחת בשווי שיש ליחסם רק לאבדן הנאה או נוחות.

(8) שום פיצויים עפ"י סעיף זה לא ישולמו, ביחס לכל קרקע, בעד כל תקופה שבה החזיקו בקרקע מטעם הממשלה אגב השימוש בסמכויות לשעת-חירום.

(9) בסעיף זה -

(א) הביטוי "השווי השנתי", ביחס לכל קרקע שמשלמים עליה מס-רכוש עירוני, פירושו השווי השנתי של אותה קרקע כפי שהוערך בהתאם להוראות פקודת מס-הרכוש העירוני, וביחס לכל קרקע אחרת פירושו דמי החכירה

שאפשר היה לקבלם בעד החכרת הקרקע משנה לשנה ; וכן

(ב) הביטוי "ירידה בשווי השנתי", פירושו, ביחס לעשיית עבודה בכל קרקע, שיעור הירידה בסכום השווי השנתי של הקרקע לעומת מה שהיה יכול להיות אלמלא נעשתה העבודה.

6. פיצויים בעד הפקעה או בעד רכישה

(1) הפיצויים שיש לשלם עפ"י פקודה זו בעד הפקעה של כל-שיט, כלי-רכב או כלי-טיס יהיו הסך הכולל של הסכומים הבאים, זאת אומרת, -

(א) סכום השווה לסכום שהיה אפשר לקבל מאדם תמורת השימוש בכלי-שיט או בכלי-רכב או בכלי-הטיס במשך תקופת הפקעה, עפ"י חוזה השכירות שלפיו הוא מתחייב לשאת בהוצאות הביטוח, הכלכלה והנהיגה של כלי-השיט, כלי-הרכב או כלי-הטייל, וכן

(ב) אם נערך הסכם מטעם הממשלה שלפיו תהא נהיגת כלי-השיט, כלי-הרכב או כלי-הטיס במשך התקופה האמורה מסורה לאדם שאלמלא הפקעה היה זכאי להחזיק בכלי-השיט, בכלי-הרכב או בכלי-הטיס או לאדם שהוא בעליהם, סכום השווה לסכום כל הוצאות שהוצאו באופן סביר ע"י אותו אדם בקשר לכלכלתם ולנהיגתם של כלי-השיט, כלי-הרכב או כלי-הטיס במשך התקופה האמורה, פרט להוצאות שהובאו בחשבון לצרכי פיסקה

(א) של סעיף-קטן זה, וכן

(ג) סכום השווה לדמי התיקון של כל נזק שנגרם במשך התקופה האמורה לכלי-השיט, לכלי-הרכב או לכלי-הטיס ושלא הביא לידי הרס גמור של כלי-השיט, כלי-הרכב או כלי-הטיס (פרט לתיקון שנעשה במשך אותה תקופה ע"י אדם הפועל מטעם הממשלה), ואין מביאים בחשבון זה שום קריעה ובליה הוגנות, וכן (ד) אם במשך תקופת ההפקעה נהרסו לגמרי כלי-השיט, כלי-הרכב או כלי-הטיס, סכום השווה לשווי של כלי-השיט, כלי-הרכב או כלי-הטיס עובר לנזק שגרם להרס, וכן (ה) סכום השווה לסכום כל הוצאות שהוצאו באופן סביר שלא מטעם הממשלה כדי למלא אחר כל הוראות שניתנו

מטעם הממשלה בקשר להפקעה:

בתנאי כי -

- (i) כשיבואו לחשב, לצרכי פיסקה (א) של סעיף-קטן זה, את הסכום שאפשר היה לקבל בעד השימוש בכל כלי-שיט, כלי-רכב או כלי-טיס, לא יביאו בחשבון כל השבחה בערכם שחלה כתוצאה משעת החירום, וכן (ii) אין לשלם, בתוקף סעיף-קטן זה, כל פיצויים בעד הרס כלי-רכב או כלי-טיס או בעד נזק שנגרם להם כתוצאה מפעולות-מלחמה, אלא אם כן מוכיחים כי בשעה שנהרסו או ניזוקו כלי-הרכב או כלי-הטיס, הוגדל במידה ניכרת חשש הסכנה להריסתם כתוצאה מפעולות-מלחמה, דוקא מחמת שהופקעו אגב השימוש בסמכויות לשעת-חירום, וכן (iii) אין לשלם פיצויים בעד כל נזק בתוקף פיסקה (ג) של סעיף-קטן זה, אם חלה כבר חובת תשלום פיצויים בעד הוצאות שהוצאו לתיקון כל נזק בתוקף פיסקה (ב) של סעיף-קטן זה.
- (2) כל פיצויים עפ"י פיסקה (א) של הסעיף-הקטן הקודם יראו אותם כאילו מגיע זמן פרעונם מיום ליום במשך התקופה שבה יהיו כלי-השיט, כלי-הרכב או כלי-הטיס מופקעים אגב השימוש בסמכויות לשעת-חירום, ומחלקים אותם, איפוא, באופן יחסי לפי הזמן, וישולמו לאדם שהוא בעל כלי-השיט, כלי-הרכב או כלי-הטיס בשעה שתשלום הפיצויים מגיע, ואולם אין כוחו של סעיף-קטן זה יפה כדי לחייב סידור תשלומים בהפסקות של פחות מחודש ימים.
- (3) אם ביום שהגיע זמן פרעונם של פיצויים בתוקף פיסקה (א) לסעיף-קטן (1) של סעיף זה היה אדם אחר זולת בעל כלי-השיט, כלי-הרכב או כלי-הטיס זכאי, אלמלא ההפקעה להחזיק או להשתמש בהם בתוקף חוזה-שכירות קיים, הרי ייראה האדם שקיבל את הפיצויים כאילו קיבלם בתורת נאמן מטעם האדם הנזכר לראשונה.
- (4) כל פיצויים עפ"י פיסקה (ב) או פיסקה (ה) של סעיף-קטן (1) לסעיף זה יגיע זמן פרעונם בזמן שהוצאו הוצאות שבעדן משלמים את הפיצויים, וישולמו לאדם שעל ידו או מטעמו הוצאו הוצאות, ואולם סעיף-קטן זה אין כוחו יפה כדי לחייב סידור תשלומים בהפסקות של פחות מחודש ימים.
- (5) כל פיצויים עפ"י פיסקה (ג) או פיסקה (ד) של סעיף-קטן (1) לסעיף זה יגיע זמן פרעונם בסוף תקופת ההפקעה ובכפוף להוראות הבאות של פקודה זו ישולמו לאדם שבאותה שעה הוא בעל כלי-השיט, כלי-הרכב או כלי-הטיס.
- (6) לצרכי סעיף-קטן (1) של סעיף זה, הביטוי "הרס גמור" יהא לו אותו הפירוש שניתן לו לברכי החוק הדין בביטוח, ובהתאם לכך יפורש כאילו הוא כולל משמעות של הרס גמור; ומששולמו לאדם פיצויים שחל זמן פרעונם בתוקף פיסקה (ד) של אותו סעיף-קטן בעד כל הרס, תהא לממשלה אותה הזכות לקבל לרשותה טובת-הנאה בכל מה ששרד מן כלי-השיט, כלי-הרכב או כלי-הטיס ותהיינה לה לגבי כלי-השיט, כלי-הרכב או כלי-הטיס אותן הזכויות והתרופות שהיו לה אילו שולמו הפיצויים ע"י הממשלה בתורת מבטח עפ"י חוזה המבטח אותו אדם נגד ההרס הנ"ל.
- (7) הפיצויים שיש לשלם עפ"י פקודה זו בעד רכישת כל כלי-שיט, כלי-רכב או כלי-טיס יהיו סכום השווה לשוויים של כלי-השיט, כלי-הרכב או כלי-הטיס סמוך לרכישתם, ואין מביאים בחשבון כל השבחה שחלה בשוויים כתוצאה משעת החירום, ובכפוף להוראות הבאות של פקודה זו ישולמו הפיצויים לאדם שבאותה שעה הוא בעל כלי-השיט, כלי-הרכב או כלי-הטיס.
- לצרכי הערכת כל פיצויים עפ"י סעיף-קטן זה בעד רכישת כל כלי-שיט, כלי-רכב או כלי-טיס, לא יביאו בחשבון כל פיצויים עפ"י

פיסקה (א) או פיסקה (ג) לסעיף-קטן (1) של סעיף זה שהיה צריך לשלם בעד הפקעת כלי-השיט, כלי-הרכב או כלי-הטיס.
(8) אם נעשתה אחת הפעולות דלקמן בכל עת שהיא במשך התקופה שבה היו כלי-השיט, כלי-הרכב או כלי-הטיס מופקעים מטעם הממשלה אגב השימוש בסמכויות לשעת-חירום -
(א) נמסרה הודעה בכתב ע"י אדם הפועל מטעם הממשלה לבעל כלי-השיט, כלי-הרכב או כלי-הטיס האומרת כי ינהג בהם כאילו נרכשו מטעם הממשלה, או
(ב) נמכרו כלי-השיט, כלי-הרכב או כלי-הטיס מטעם הממשלה,

הרי לצרכי סעיף זה, ייראו כלי-השיט, כלי-הרכב או כלי-הטיס כאילו נרכשו מטעם הממשלה אגב השימוש בסמכויות לשעת-חירום, סמוך לתאריך שבו נמסרה ההודעה הנ"ל או שבו נמכרו כלי-השיט, כלי-הרכב

או כלי-הטיס, הכל לפי הענין, ותיראה תקופת ההפקעה כאילו נסתיימה בזמן שבו נראית רכישת כלי-השיט, כלי-הרכב או כלי-הטיס כמבוצעת בתוקף סעיף-קטן זה.
(9) אם בוצעה מכירת כל כלי-שיט, כלי-רכב או כלי-טיס כנזכר בפיסקה (ב) של הסעיף-הקטן הקודם, הרי האדם שביצע את המכירה ימסור, בהקדם האפשרי לאחר-כך, הודעה בכתב על המכירה לאדם שאלמלא המכירה היה באותה שעה בעל כלי-השיט, כלי-הרכב או כלי-הטיס.

7. פיצויים בעד תפיסת מקום בכלי שיט ובכלי טיס

(1) הפיצויים שישולמו עפ"י פקודה זו בעד דרישה להעמיד לצרכי כל רשות מקום בכלי-שיט או בכלי-טיס יהיו הסך הכולל של הסכומים הבאים, זאת אומרת, -

(א) סכום השווה לסכום שהיה אפשר לקבלו תמורת השימוש במקום הנ"ל במשך התקופה שבה הועמד המקום הנ"ל לצרכי הרשות בתוקף הדרישה הנ"ל, ואין מביאים בחשבון זה כל השבחה שחלה במחירים כתוצאה משעת-החירום, וכן
(ב) סכום השווה לסכום כל הוצאות שהוצאו באופן סביר, שלא מטעם הממשלה, כדי למלא אחר כל הוראות שניתנו בשם הממשלה בקשר לדרישה הנ"ל.

(2) כל פיצויים עפ"י פיסקה (א) של הסעיף-הקטן הקודם יראו אותם כאילו מגיע זמן פרעונם מיום ליום במשך התקופה שבה הועמד המקום באניה או באוירון לצרכי הרשות בהתאם לדרישה הנ"ל, ומחלקים אותם, איפוא, באופן יחסי לפי הזמן, וישולמו לאדם שהוא בעל כלי-השיט או כלי-הטיס בשעה שמגיע פרעון הפיצויים, ואולם אין כוחו של סעיף-קטן זה יפה עד כדי לחייב סילוק כל תשלום לפני גמר התקופה האמורה.

(3) אם ביום שהגיע זמן פרעונם של פיצויים בתוקף פיסקה (א) לסעיף-קטן (1) של סעיף זה, היה אדם אחר זולת בעל כלי-השיט או בעל כלי-הטיס זכאי, בתוקף חוזה-שכירות קיים, להחזיק או להשתמש בכלי-שיט או בכלי-טיס או היה זכאי בתוקף חוזה קיים, להשתמש במקום שבכלי-שיט או בכלי-טיס אלמלא הדרישה שבעדה משלמים את הפיצויים, הרי ייראה האדם המקבל את הפיצויים כאילו קיבלם בתורת נאמן מטעם האדם הנזכר לראשונה.

(4) כל פיצויים עפ"י פיסקה (ב) לסעיף-קטן (1) של סעיף זה יגיע זמן פרעונם בזמן שהוצאו הוצאות שבעדן משלמים את הפיצויים וישולמו לאדם שעל ידו או מטעמו הוצאו הוצאות.

8. פיצויים בעד הפקעה או בעד רכישה של טובין, פרט לכלי שיט, לכלי רכב או לכלי טיס

(תיקון 1946)

(1) בכפוף להוראות הסעיף הבא, הרי הפיצויים שיש לשלם עפ"י פקודה זו בעד ההפקעה או בעד הרכישה של כל טובין יהיו סכום השווה למחיר שהיה אפשר לו לאדם, שהיה בעל הטובין סמוך להפקעתם או לרכישתם, לקבלו בעד מכירת הנכסים

באותו זמן, ומביאים בחשבון את מצב הטובין באותה שעה ואין מביאים בחשבון כל השבחה שחלה במחיר הטובין כתוצאה משעת-החירום.

(2) כל פיצויים עפ"י הסעיף-הקטן הקודם יהיו כדלקמן: -

(א) כשהאדם שהיה בעל הטובין סמוך להפקעתם או לרכישתם הוא האדם שייצר את הטובין על מנת למכרם, לא יעלו הפיצויים על הסכום הכולל של -

(i) ההוצאות שהוצאו באופן סביר ע"י אותו אדם בייצור הטובין, וכן

(ii) הריווח שהיה אפשר לו לקבל אילו מכר את הטובין סמוך להפקעתם או לרכישתם, או

(ב) כשהאדם שהיה בעל הטובין סמוך להפקעתם או לרכישתם איננו מייצר הטובין והוא קנה אותם על מנת

למכרם, לא יעלו הפיצויים על הסכום הכולל של -

(i) המחיר שיכול היה באופן סביר לשלמו בעד הטובין בשעה שקנה אותם, וכן

(ii) הריווח שהיה אפשר לו לקבל אילו מכר את הטובין סמוך להפקעתם או לרכישתם, -

וכשיבואו להעריך פיצויים בכל מקרה אחר לא יביאו בחשבון כל ריווח שהיה אפשר לקבל ממכירת טובין:

בתנאי שאם בשעה שאיזה טובין הופקעו או נרכשו מטעם הממשלה היה המחיר או המחיר המכסימלי שבו מותר למכור את הטובין קבוע בחוק, לא יפורש סעיף-קטן זה כאילו הוא מרשה לקבוע, בתורת פיצויים עפ"י הסעיף-הקטן הקודם בעד ההפקעה או הרכישה, כל סכום העולה על אותו מחיר או על אותו מחיר מכסימלי, הכל לפי הענין.

בהוראות דלעיל של סעיף-קטן זה איזכור אדם שייצר את הטובין על מנת למכרם ואיזכור מייצר הטובין, יפורש ככולל את נציגו האישי או כל אדם המנהל את העסק כיורש זכותו בתוקף כל העברה או מסירה עפ"י החוק.

(3) הפיצויים שיש לשלמם עפ"י פקודה זו בעד הפקעת כל טובין או בעד רכישתם יהיו כוללים סכום השווה לסכום כל הוצאות

שהוצאו באופן סביר, שלא מטעם הממשלה, כדי למלא אחר כל הוראות שניתנו מטעם הממשלה בקשר להפקעתם או לרכישתם של הטובין.

(4) כל פיצויים עפ"י סעיף-קטן (1) של סעיף זה יגיע זמן פרעונם בשעת הפקעתם או רכישתם של הטובין, ובכפוף להוראות

הבאות של פקודה זו ישולמו לאדם שהוא בעל הטובין באותה שעה.

(5) כל פיצויים עפ"י סעיף-קטן (3) של סעיף זה יגיע זמן פרעונם בשעה שהוצאו ההוצאות שבעדן משלמים את הפיצויים,

וישולמו לאדם שעל ידו או מטעמו הוצאו ההוצאות.

(6) בכפוף לכל הסכם בין הממשלה ובין בעליהם של כל טובין שאליהם מתייחס סעיף-קטן זה, מקום -

(א) שהופקעו איזה טובין לפני תחילת תקפה של פקודת 1946, ואותה הפקעה עומדת בתקפה בתאריך

תחילת תקפה של הפקודה ההיא, או

(ב) שבתאריך תחילת תקפה של אותה פקודה, או לאחריה, הופקעו איזה טובין, -

באותן נסיבות שיש בהן כדי להקנות זכות בפיצויים לפי סעיף זה, תיחשב הבעלות על אותם טובין כאילו הוקנתה לממשלה או תוקנה לממשלה, הכל לפי הענין, החל מזמן ההפקעה, פטורה מכל משכנתה, משכון, שעבוד או חיוב אחר כיוצא באלה.

8. **פיצויים בעד הפקעתם של טובין מסויימים**

(תיקון 1946)

למרות כל דבר הכלול בסעיף 8, מקום שהופקעו איזה טובין בכל זמן לפני תחילת תקפה של פקודת 1946, ולפני תחילת תקפה של הפקודה ההיא הוחזרו אותם טובין לאדם ממנו הופקעו, או לבעליהם של אותם טובין, תהיה מידת הפיצויים שישולמו לפי פקודה זו בעד אותה הפקעה, ותיראה כאילו היתה תמיד, אותה מידה שנקבעה בסעיפים-קטנים (1) עד (6)

של סעיף 6 בעד הפקעה של כלי-שיט, כלי-רכב או כלי-טיס:
בתנאי שהוראותיו של סעיף זה לא תפגענה בפעולתו של כל הסכם

או כל תשלום (בין בדרך פיצויים ובין באופן אחר) בעד כל הפקעה כזאת כנ"ל.

בתי-דין ליישוב סכסוכים

9. יישוב תביעות ע"י בית דין באין הסכם

(תיקון התש"י)

כל מחלוקת בשאלה אם יש לשלם פיצויים עפ"י פקודה זו או בשאלת סכום הפיצויים שיש לשלם כאמור לעיל תובא, בהעדר הסכם, להחלטתו של בית-הדין המתאים שיורכב עפ"י ההוראות דלקמן שבפקודה זו.

10. הרכב בתי הדין

(תיקונים: 1946, התש"י)

(1) לצורך הכרעת סכסוכים בשאלת תשלום פיצויים לפי פקודה זו בעד הפקעתם או רכישתם של כלי-שיט או בעד תפיסת מקום בהם, יוקם בית-דין לעניני תביעות אניות (שייקרא מכאן ולהלן "בית-דין לעניני אניות") שיהא מורכב מנשיא ומשני חברים אחרים שיתמנו ע"י נשיא בית-המשפט העליון.

(2) שני חברים של בית-הדין יהיו שופטים של בית-משפט מחוזי ואחד מהם, ישמש כנשיא, והחבר השלישי של בית-הדין יהא אדם שיש לו, לדעת נשיא בית-המשפט העליון, ההכשרות המתאימות.

(3) לצורך הכרעה בדבר תשלום פיצויים לפי פקודה זו, בסכסוכים שאינם סכסוכים הצריכים להיות מוכרעים בבית-דין לעניני אניות מכוח תקפן של הוראותיה הקודמות של פקודה זו, יהיה בית-דין כללי לתביעות (הקרוי להלן "בית-הדין הכללי").

(4) בית-הדין הכללי יהיה מורכב מרשימת חברים שיתמנו ע"י שר המשפטים ואחד או יותר מהם שיתמנו ע"י שר המשפטים ליושב-ראש או ליושב-ראש של בית-הדין הכללי.

(5) לשם בירור כל סכסוך (לרבות כל סכסוך שהחל להתברר לפני תחילת תקפה של פקודת 1946) יהיה בית-הדין הכללי מורכב מיושב-ראש של אותו בית-דין:

בתנאי שיהיה שר המשפטים רשאי להורות, בין בדרך כלל ובין בנוגע לכל מקרה מיוחד או סוג מיוחד של מקרים, שיהיה בית-הדין הכללי מורכב מיושב-ראש שישב לדין עם חבר אחד או חברים אחדים של אותו בית-דין; במקרה זה יבחר יושב-ראש בית-הדין הכללי באותו חבר או באותם חברים:

ובתנאי נוסף שלמרות כל הוראה רשאי בית-הדין הכללי, מקום שלפני בירור איזה סכסוך שהועבר לבית-הדין הכללי, הודיעו הצדדים

שבאותו סכסוך, בהודעה בכתב שנמסרה לרשם של בית-הדין הכללי, להיות מורכב לצורך הכרעה בסכסוך ההוא, רק מחבר אחד של בית-הדין הכללי.

(6) ³ ממשלת ישראל תשלם -

(א) לכל חבר של בית-דין שיוקם עפ"י פקודה זו אותו שכר (לכשישולם שכר) שיקבע שר המשפטים לגבי אותו חבר, וכן

(ב) את הסכומים הדרושים לכיסוי הוצאות בתי-הדין שהוקמו עפ"י פקודה זו, ששר המשפטים יאשרו.

11. סמכויות-לוואי של בתי-דין

(1) כל בית-דין מבתי-הדין שהוקמו עפ"י פקודה זו יהיו לו הסמכויות דלקמן, דהיינו: -

(א) להתקין תקנות הקובעות את הפרוצדורה של מסירת הודעה על התביעות, הגשתן וביורן וכל ענינים

אחרים הכרוכים בכך. תקנות כאלה טעונות הסכמת שר המשפטים;

(ב) לצוות אנשים להופיע ולהעיד, ולהראות ולגלות מסמכים ולהעמידם לעיון כדרך שנוהגים במשפטים

המתבררים בבית-משפט מחוזי;

(ג) לפסוק ולהעריך, או לצוות להעריך, אותם סכומים בתורת הוצאות-משפט שבית-הדין ימצאם לצודקים לפי

הכרעת-דעתו, וביחוד לפסוק הוצאות-משפט לתובע שהפסיד בדינו כשבית-הדין מוצא כי פסק כזה הוא מוצדק

לפי מהותה של התביעה שהוגשה;

(ד) לחוקק לעזרת חבר-יועץ או חברים-יועצים בעלי הכשרה מיוחדת, ולברר כל תביעה, כולה או מקצתה,

בעזרתם של יועצים אלה;

(ה) למנות מומחה או מומחים על מנת להגיש דין-וחשבון על כל ענין שהוא חשוב לבירורה של כל תביעה;

(ו) לקבוע, בכפוף לאישורו של שר המשפטים, את השכר, לכשיש לשלם שכר, שישולם ליועצים או למומחים

כאלה.

(2) בתקנות שיותקנו בהתאם לפיסקה (א) של הסעיף-הקטן הקודם מותר לקבוע הוראות המרשות לבית-דין להביא

בחשבון כל ענין

שבעיני בית-הדין הוא שייך לנושא החקירה שלפניו, ואפילו אם הענין איננו כשר להתקבל כראיה עפ"י החוק הדין בראיות.

11א. ערעורים

(תיקון התש"י)

(1) החלטה של בית-דין לעניני אניות או של בית-הדין הכללי לפי פקודה זו ניתנת לערעור לפני בית-המשפט העליון.

(2) הוראות חלק ל"א לתקנות הפרוצדורה האזרחית, 1938, יחולו, בתיאומים שהענין מחייבם, על ערעור לפי סעיף-קטן

(1), כאילו היה ערעור על פסק-דין של בית-משפט מחוזי כבית-משפט בדרגה ראשונה.

הוראות כלליות ומשלימות

12. הגבלת מועד לתביעת פיצויים

לא יעיינו בשום תביעה לפיצויים עפ"י פקודה זו אלא אם כן נמסרה לרשות הקבועה הודעה על התביעה, בטופס ובצורה

שייקבעו, תוך ששה חדשים או תוך מועד ארוך יותר שיתיר בית-הדין לעניני אניות או בית-הדין הכללי (הכל לפי הענין), אם

בדרך כלל ואם ביחס לכל תביעה מיוחדת או לכל סוג מיוחד של תביעות, ובכל מקרה יתחיל המועד עם התאריך שבו הגיע

זמן פרעון הפיצויים או עם תאריך חקיקתה של פקודה זו, הכל לפי התאריך המאוחר יותר.

12א. פיצויים המשתלמים אם חדל התובע מלמלא אחר הודעה למסור סכסוך לבית דין

(תיקון 1947)

מקום שבהמשך לכל הודעה על תביעת הפיצויים לפי פקודה זו שניתנה למחלקה הממשלתית או לרשות הצבאית הנוגעת

בישובה של אותה תביעה (הקרויה להלן "הרשות") בהתאם לסעיף 12 או 14, או, מקום שלא ניתנה הודעה כזאת על תביעה

בהתאם לסעיפים האמורים, הוציאה הרשות בכתב לתובע, לאחר תחילת תקפה של פקודת 1946, לשלם לו ללא תנאים כל

סך (לרבות כל סך העשוי להשתלם לעתים מזומנות), כפיצויים, ובמשך שלושה חדשים למן קבלת אותה הצעה לא קיבל

אותה התובע ולא מסר את הענין לבית-הדין לעניני אניות או לבית-הדין הכללי (הכל לפי הענין) כסכסוך הטעון הכרעה לפי

פקודה זו, רשאית הרשות למסור לתובע הודעה בכתב שבו תדרוש ממנו למסור את הענין לבית-הדין לעניני אניות או לבית-הדין הכללי (הכל לפי הענין) כסכסוך הטעון הכרעה לפי פקודה זו, ואם חדל התובע מלמלא אחר אותה הודעה במשך שלושה חדשים למן מסירתה, כי אז ייחשב הסך שהציעתהו הרשות כנ"ל כאילו הסכימו עליו התובע והממשלה שהוא יהיה הפיצויים המשתלמים לתובע לפי הפקודה הזאת, אלא אם יושב בעצם הסכסוך בינתיים, בין התובע ובין הממשלה. כדי להסיר ספקות, מכריזים בזה כי לצרכי סעיף זה תיחשב הצעה כהצעה מותנית, אך ורק בגלל היותה ערוכה בכפוף להבאתם בחשבון או החזרת-תשלומם של כל מפרעה או תשלום אחר, שניתנו בגין הפיצויים.

13. מקרים מסויימים שאין לשלם בהם פיצויים עפ"י פקודה זו

(1) שום אדם לא יהא זכאי, בתוקף פקודה זו, לפיצויים מחמת רכישת כל מטבעות-זהב או ניירות-ערך מטעם הממשלה, או מחמת זה שהשתלטו מטעם הממשלה על כל מפעל של מסילת-ברזל או על כל מפעל המתנהל ע"י אדם המנהל מפעל של מסילת-ברזל, או על כל חלק של מפעל כנ"ל.

(2) לא ישולמו פיצויים, בתוקף פקודה זו, לשום אדם בעד הרס של רכוש או נזק ברכוש, אם היה אותו אדם זכאי - ועד למידה שהיה זכאי - גם בלי הוראות פקודה זו, לגבות כל סכום בתורת דמי נזק או פיצויים בעד אותו הרס או אותו נזק, או אם, בשעה שאירע ההרס או הנזק, היה נדרש עפ"י כל חוזה עם הממשלה, להיות מבוטח נגד ההרס או הנזק.

14. הוראות בענין רכוש הכפוף לחזי קניה-בדרך-שכירות

כל אימת שעפ"י ההוראות הקודמות של פקודה זו יש לשלם פיצויים בעד הפקעתו או בעד רכישתו של רכוש לאדם שהוא בעל הרכוש סמוך ללקיחתו, להפקעתו או לרכישתו ואותו רכוש נמצא אז בחזקתו של אדם אחר בתוקף חוזה-קניה בדרך שכירות, הרי רשאי אותו אדם אחר, בהודעה שימסור לרשות הקבועה, בטופס ובצורה שייקבעו ובתוך המועד שהוגבל בפקודה זו לגבי הגשת תביעת פיצויים ע"י בעל הרכוש, לתבוע שיקצבו לו אותו חלק מן הפיצויים שיפרט בתביעתו, ואם לא באו הצדדים לכלל הסכם ביניהם, תובא תביעתו של אותו אדם אחר לפני בית-הדין שהוקם עפ"י פקודה זו ואשר יש לו שיפוט בענין כל תביעה כזאת מצד בעל הרכוש, ואותו בית-דין יהא אז רשאי לחלק את הפיצויים בין בעל הרכוש ובין האדם האחר באופן שיישר בעיניו.

15. הוראות בעניין רכוש הנתון במשכנתה

כל אימת שמשלמים סכום כסף בתורת פיצויים עפ"י כל הוראות מהוראות פקודה זו המחייבות תשלום פיצויים לבעל רכוש, הרי אם בשעה שחלה חובת תשלום הפיצויים היה הרכוש כפוף לכל משכנתה, ערבון, שעבוד או לכל חובה אחרת, כיוצא באלה, יהיו רואים הסכום ששולם כאמור לעיל כלול במשכנתה, בערבון, בשעבוד או בחובה האחרת.

16. פיצויים שיש לשלם בלעדי פקודה זו

הוראות פקודה זו לא תפגענה בכל הסכם לתשלום (אם בדרך פיצויים או בדרך אחרת) בעד עשיית כל דבר מטעם הממשלה אגב השימוש בסמכויות לשעת-חירום; אלא שאם בלעדי סעיף זה היו מגיעים פיצויים בעד עשיית כל דבר כנ"ל גם עפ"י פקודה זו וגם עפ"י כל פקודה או תקנה או חיקוק אחרים, הרי בכפוף לכלל הסכם כנ"ל ישולמו הפיצויים בהתאם לפקודה זו ולא באופן אחר.

17. מסירת הודעות

(תיקון 1946)

כל הודעה שלפי פקודה זו נדרש או הורשה למסרה לאיזה אדם אפשר יהיה למסרה באמצעות הדואר, מקום מגוריו או עסקיו הרגיל הידוע לאחרונה של אותו אדם או בא-כוחו המורשה כהלכה או - במקרה של תובע פיצויים - לפי כתבתו של התובע הרשומה בהודעת-התביעה שלו, או לפי כתבתו של עורך-הדין שלו (אם יש כזה), הרשומה כן, או שאפשר למסרה לאותו

אדם או לבא-כוחו או לעורך-דין שלו (אם יש כזה) באופן אישי.

18. סמכות שר המשפטים להתקין תקנות

רשאי שר המשפטים להתקין תקנות כלליות לביצוע הוראות פקודה זו.

(סוף הפקודה)

---

[1]. ע"ר 1019, 1940, תוס' 1, עמ' (ע) 93, (א) 117.

תיקונים: ע"ר 1502, 1946, תוס' 1, עמ' (ע) 167, (א) 191;

ע"ר 1608, 1947, תוס' 1, עמ' (ע) 202, (א) 249;

ס"ח 55, התש"י (1.8.1950), עמ' 262.

[2]. הושמטו המלים "או כל סמכות הנתונה לשימוש בתוקף הזכות העליונה (פרירוגטיבה) של הכתר".

[3]. במקור מסומן סעיף-קטן זה ב-(4).

//